

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 245,011114

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

לבתי ספר עצמאיים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
פרק שני	—	חלק א: הבנה	}	25 נקודות
		חלק ב: הבעה		
פרק שלישי	—	תחביר	—	24 נקודות
—	—	מערכת הצורות	—	26 נקודות
—	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל

פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
ישום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. ישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את שני המאמרים שלפניך, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריהם.

(שני המאמרים מעובדים על פי: הרב יוסף ברוק, "שבת", עת לחשוב, גיליון מס' 63, שבט תשס"ה;

הרב נויגרשל, למה הם שונים – החרדים והחברה בישראל, ירושלים 2002)

מאמר א

מנוחת אמת ואמונה

פסקה א ביום השבת היהודי אינו כבששת ימי החולין. עם בואה של השבת חל שינוי בחייו. הכינוי "יהודי של שבת" מבטא יותר מכול שינוי זה, שמקורו בכוחה של השבת להעלות עמה את שומריה, וליצור בעבורם מעין מציאות על בתוך מציאות יום-יומית של חולין.

פסקה ב אולם האם אכן אפשר להגיע להתעלות זו? הרי אין זו התרגשות ספונטנית הפורצת לאחר אירוע חריג ומסעיר אחת לשנים רבות. מדובר על כשביעית מן החיים, ומדי שבעה ימים אמורה לחזור על עצמה אותה התעלות.

פסקה ג טעות נפוצה היא לחשוב כי לשבת יש ערך סוציאלי, וכי היא נועדה לאפשר לעמלים יום מנוחה מדי שבוע. אותם "מבינים" החושבים כך סבורים כי התורה חסה על העמל והעניקה יום מנוחה לחמור ולסוס באורוותיהם ולאדם בביתו. הם ימשיכו ויאמרו שחלק מאיסורי השבת אינם רלוונטיים לעידן המודרני, שכן פעולות שבעבר היו כרוכות במאמץ פיזי רב, נעשות כיום בלי מאמץ כלל. למשל בעבר כדי להצית אש היה צורך בהקשה של שתי אבנים, והאדם ודאי הזיע לא מעט בפעולה זו, אך כיום נגיעה במתג החשמל אינה דורשת מאמץ. אם כן מה המקום לאסור זאת?

פסקה ד אין ספק. השבת אינה יכולה להימדד לפי אמות מידה של ימי חופשה ומנוחה. ימי המנוחה אינם מטרה כשלעצמה, אלא אמצעי: האדם חייב לנוח כדי שיוכל לתפקד. הווי אומר: העבודה היא המטרה, וכדי לשפר את איכותה יש להעניק לעובד יום מנוחה מדי פעם בפעם. השבת לעומת זאת אינה אמצעי אלא מטרה: כל השבוע כולו הוא הכנה לקראת השבת. רעיון זה בא לידי ביטוי בין היתר בשמות של ימי השבוע. אנו אומרים יום ראשון, שני, שלישי... – הכול לקראת שבת. בהגיע היום השביעי אין אנו אומרים "היום השביעי" אלא "שבת", לאמור: הגענו למטרתנו.

פסקה ה השבת, שבה היהודי שובת מכל מלאכה, לא נועדה רק למנוחה פיזית, אלא היא ממלאת תפקיד רב חשיבות בחייו. ייעודו של היהודי הוא לחוש את נוכחות הבורא בכל התרחשות בחיים. אולם כיצד יצליח לעשות זאת כשמסביב הכול נראה מנוגד להתבוננות זו? העולם מתנהל בדרך של הסתר פנים, בעולם שולט ההעלם: הניהול היום-יומי של העולם על ידי הבורא עטוי בלבוש טבעי של חוקים וכללים: תקופות השנה, חוק הכבידה, חוקי הגאות והשפל ועוד. חוקים וכללים אלה עלולים להשכיח שיש מנהיג לבירה. העולם נראה לאדם כמערכת המתנהלת מעצמה, ואין לו די יישוב הדעת לבדוק ולחשוב כיצד הוא פועל, וגם אין לו פנאי לכך.

פסקה ו

הבורא אפשר לאדם לבחור אם להסיר את צעיף ההסתר מחייו או להמשיך לחיות עמו. הוא אפשר לאדם לחוש בנוכחות הבורא בעולם בתוך התנהלות הסתר הפנים. השבת, שנאסרה בה מלאכה, היא הכלי המסייע לאדם להסיר הסתר זה. השבת היא תחנת עצירה שבועית. היא משתיקה את המולת ימי החולין, ובכך מאפשרת לאדם לחשוב, להתרכז ולהעמיק. בהתבוננות פנימית זו מתעצמת בלב האדם ההכרה שהקדוש ברוך הוא לא ברא את העולם כבריאה חד-פעמית, אלא מקיים אותו בכל רגע ורגע. הכרה זו היא המרוממת את היהודי ומסייעת לו לחוש בנוכחות הבורא בכל פרט בחיים ובכל התרחשות. בדרך זו השבת יוצרת אצל שומריה מציאות חדשה של מנוחה שיש בה קדושה והתעלות. "יהודי של שבת" הוא כינוי המבטא יותר מכול את השינוי שחל ביהודי עם בואה של שבת המלכה, שהיא מנוף המרומם אותו מעל שגרת החיים, מעל מציאות החולין והחומר.

מאמר ב

לא תעשה כל מלאכה

פסקה א

בעשרת הדיברות נאמר "יִוִּם הַשְּׁבִיעִי... לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה" (שמות כ, י). לא נאמר שם "לא תעשה כל עבודה". דובר העברית בימינו אינו מבחין בין שני המושגים "עבודה" ו"מלאכה", וחושב שמשמעותם זהה. לאמתו של דבר יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה. המלאכה היא יצירה, חידוש ובריאת דבר, ואילו העבודה נושאת עמה מטען של קושי, מאמץ וזיעה ניגרת. ואמנם כך מתארת התורה את העבודות במצרים: "וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדוֹת קָשָׁה... אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ" (שמות א, יג-יד).

פסקה ב

בשבת לא נאסרה עבודה, אלא אם כן יש בה יצירה וחידוש, ואילו מלאכה נאסרה גם אם היא קלה עד מאוד. האם כתיבת שתי אותיות כרוכה במאמץ? ודאי שלא, אך נוצר כאן דבר חדש. גם הבערת אש אינה כרוכה כיום במאמץ (אין צורך להקיש באבנים), אבל נוצר כאן דבר חדש. ברור אפוא כי המדד אינו המאמץ והקושי, אלא מהות הפעולה – אם היא פעולה של יצירה וחידוש אם לאו.

פסקה ג

מדוע נאסר עלינו ליצור בשבת? האדם צֶה סמוך ונראה לבריאתו: "וּמְלָאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבָשׁוּהָ" (בראשית א, כח). עם הציווי הזה חדרה ללב האדם מוטיבציה אדירה לחשוף את סודות היקום ולגלות את צפונותיו. עם אותו ציווי ועם אותה מוטיבציה הטביע הבורא באדם את יכולת היצירה, המאפשרת לו לקיים ציווי זה. מאז האדם אינו יודע מנוחה מהי: הוא בונה וסותר, נוטע ועוקר, מגלה עולמות ומפתחם, בונה "עולמות" ומחריבם.

פסקה ד כוח היצירה שניתן לאדם הוא בבחינת אליה וקוץ בה. מחד גיסא הוענקה לאדם עוצמה מיוחדת – ניתנה לו ההזדמנות להיות שותף לבורא בבריאה, להשלים אותה ולשכללה, ובכך למלא את תפקידו בעולם. מאידך גיסא אותה עוצמה טומנת בחובה סכנה גדולה: היא עלולה להביא את האדם לידי גאווה חסרת מעצורים, עד כי יחוש שמפתחות העולם בידיו. סביר להניח כי עוצמה זו, העלולה להעביר אותו על דעתו, תעביר אותו גם על דעת קונו – תשכיח ממנו את אלוהיו. או אז הוא עלול להפוך למסוכן שביצורים, שכן אדם המנותק מבוראו ורואה את עצמו אדון יחיד לגורלו – לא ירחק היום עד שיראה את עצמו אדון גם לגורלם של אחרים.

פסקה ה יש צורך אפוא ביום אחד בשבוע שבו ישבות האדם וינטרל את יכולת היצירה שלו. יום זה הוא יום השבת, שבו אין עוסקים ביצירה. השביתה מכל מעשה יצירה מביעה כניעה לאלוקים והכרה בשליטתו הבלעדית ובהשגחתו הבלתי פוסקת על כל יצוריו. תפיסת החיים הזו מעדנת את יצרו של האדם, מכניעה את גאוותו ומסייעת לו להתרומם ולהמליך עליו את הבורא, ריבון העולם ואדונו.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים – א: הבנה, ב: הבעה.
ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (25 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-4 על פי המאמר.

1. **א.** המאמר "מנוחת אמת ואמונה" והמאמר "לא תעשה כל מלאכה" טוענים טענה דומה בנוגע לתפקידה של השבת. נסח את הטענה המשותפת של כותבי המאמרים. (4 נקודות)
2. **ב.** כל אחד מן הכותבים מציין דרך אחרת שבאמצעותה היהודי יכול לממש את הכינוי "יהודי של שבת". כתוב את שתי הדרכים, והסבר כל אחת מהן. (6 נקודות)

2. לפניך טענת נגד שמביא כותב מאמר א:

השבת נועדה רק לאפשר מנוחה, ואיסורים על פעולות שבעבר היו כרוכות במאמץ וכיום לא, אינם רלוונטיים היום.

א. איזה חלק מטענת הנגד מפריך כותב **מאמר א**?

כיצד הוא מפריך זאת? הסבר. (4 נקודות)

ב. איזה חלק מטענת הנגד מפריך כותב **מאמר ב**?

כיצד הוא מפריך זאת? הסבר. (4 נקודות)

3. במאמר **א** מוזכרים תקופות השנה, חוק הכבידה וחוקי הגאות והשפל (פסקה ה).
ציין איזה רכיב מרכיבי כתיבת הטיעון (טענה, נימוק, טענת נגד, הפרכה, הסתייגות, מסקנה)
ביקש כותב המאמר לחזק באמצעות דוגמאות אלה.
הסבר כיצד הדוגמאות האלה מבהירות את רכיב הטיעון שציינת.
(3 נקודות)

4. כותב **מאמר ב** משלב במאמרו אמצעים לשוניים האופייניים לכתיבת טיעון.
ציין שני אמצעים לשוניים שהכותב משתמש בהם, והדגם כל אחד מהם. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

חלק ב: הבעה (25 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 5-6 וכתוב עליו מאמר בהיקף של עמוד עד עמוד וחצי על פי ההנחיות.

5. "ומלאו את הארץ וכבשה" (בראשית א, כח).

האדם, שנברא עם מוטיבציה לחשוף את סודות העולם ולשכללו, משקיע מאמצים בחקירה ובפיתוח,

כדי להוסיף ברכה לעולם ולהועיל לו.

כתוב מאמר טיעון.

במאמריך **הבע** את דעתך בנושא זה, **ונמק** אותה.

6. כולנו מתרגלים לעשות דברים, לחשוב, ללמוד...

ההרגל הוא כוח רב עוצמה שיש לו השפעה על האדם. יש הטוענים שהוא מיטיב עם האדם

בחיי היום-יום, ויש הטוענים שהוא עלול למנוע את התפתחותו של האדם.

כתוב מאמר טיעון.

במאמריך **הבע** את דעתך בנושא זה, **ונמק** אותה.

/המשך בעמוד 7/

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 7 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 8-11 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה – 8 נקודות)

שים לב: בסעיפים שנדרש בהם ניתוח תחבירי, הקפד על ההנחיות הכלולות בגוף השאלה; בסעיפים שנדרשת בהם המרה, הקפד על משמעות הגיונית במשפט שתכתוב.

7. שאלת חובה (8 נקודות)

א. לפניך ארבעה משפטים. העתק אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. ההכרה בהשגחה התמידית של הבורא על העולם מרוממת את היהודי מעל מציאות החולין והחומר.
- II. מחד גיסא ניתנת לאדם עוצמה מיוחדת, הזדמנות לשותפות בבריאה, ומאידך גיסא אותה העוצמה עלולה להביא את האדם לידי גאווה חסרת מעצורים.
- III. מי שרואה את עצמו אדון יחיד לגורלו, עלול לראות את עצמו אדון גם לגורלם של אחרים.
- IV. השביתה בשבת מכל מעשה יצירה מביעה כניעה לאלוקים והכרה בשליטתו הבלעדית על כל יצוריו.

(1) ציין את הסוג התחבירי של כל אחד מן המשפטים: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

(2) אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית, וכתוב את תפקידה התחבירי.

אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את איבריו.

ב. לפניך שני משפטים ובכל אחד מהם שגיאות תקינות. קרא את המשפטים, וענה על

הסעיפים שאחריהם.

- I. ייעודו של כל יהודי הוא לראות ולהעיד על נוכחות הבורא, שבאה לידי ביטוי בחוקי ובכללי הטבע.
- II. לאדם הניתק את עצמו מהמולת ששת ימי המעשה יש את היכולת לחוש בקדושת השבת.

(1) בחר בשתי שגיאות תקינות מהמשפטים והעתק אותן. ליד כל שגיאה כתוב את הצורה הנכונה.

(2) נמק במונחים תחביריים את אחד מהתיקונים שתיקנת.

שאלות בחירה (16 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 8-11 (לכל שאלה – 8 נקודות).
שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים שבה.

8. לפניך שלושה משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כשמגיע היום השביעי, אין אנו אומרים "היום השביעי" אלא "שבת", לאמור: הגענו למטרתנו.

II. העוצמה שעלולה להעביר את האדם על דעתו, תעביר אותו גם על דעת קונו – תשכח ממנו את אלוּקיו.

III. חוקי הטבע – חוק הכבידה, חוקי הגאות והשפל ועוד – עלולים להשכיח כי יש מנהיג לעולם.

א. (1) העתק ממשפט I קֶשֶׁר לוגי המבטא קֶשֶׁר של הסבר.

(2) גם במשפט II יש קֶשֶׁר של הסבר. הוסף למשפט זה בִּמְקוֹם המתאים קֶשֶׁר לוגי

המבטא קֶשֶׁר זה. אל תשתמש בקֶשֶׁר שבמשפט I.

(3) ציין את הקֶשֶׁר הלוגי במשפט III בין "חוקי הטבע" ובין "חוק הכבידה, חוקי הגאות והשפל ועוד".

ב. בשניים משלושת המשפטים III-I יש חלק כולל.

(1) העתק למחברתך את החלקים הכוללים.

(2) כתוב באיזה משפט אפשר להשמיט את החלק הכולל, ועדיין תישמר משמעות המשפט.

(3) מדוע אפשר להשמיט את החלק הכולל במשפט שציינת? נמק את דבריך במושגים תחביריים.

9. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

אין ספק. השבת אינה יכולה להימדד באמצעות אמות מידה שלפיהן נמדדים ימי חופשה ומנוחה.

א. העתק כל משפט בנפרד, וציין את סוגו התחבירי.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות בקו.

ג. הָמֹר את שני המשפטים לְמִשְׁפַּט מוֹרַכֵּב אֶחָד. תחם את הפסוקיות במשפט שקיבלת.

ד. העתק את התשובה הנכונה.

היתרון הרטורי שהשיג הכותב בדרך הניסוח המקורית של המשפטים הוא:

(1) ערפול ועמימות

(2) העלמת עושה הפעולה

(3) נחרצות וחד־משמעיות

(4) אי־ודאות

10. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. העוצמה עלולה להביא את האדם לידי תחושות שהוא אדון יחיד לגורלו, ומפתחות העולם נמסרו בידיו.
- II. גרירת שולחן בחדר לא נאסרה בשבת גם אם היא כרוכה במאמץ, ואילו לחיצה על מתג החשמל נאסרה משום שיש בה מעשה יצירה.
- א. קבע את הסוג התחבירי של כל אחד מן המשפטים.
- ב. לפניך תפקידים אחדים של וי"ו החיבור:
- לחבר בין איברים במשפט.
 - לחבר בין איברים בתוך פסוקית.
 - לחבר בין חלקים כוללים.
- בכל אחד מן המשפטים II-I ציין את התפקיד של וי"ו החיבור מבין האפשרויות שהוצגו לפניך.
- ג. לפניך משפט: המלאכה נאסרה בשבת משום שיש בה מעשה יצירה. כתוב את המשפט הנתון כמשפט מורכב בעל פסוקית לוואי.
- ד. לפניך משפטים מפסקת הסיום של מאמר א, ובהם מילים המסומנות בקו וממוספרות במספרים 1-3.
- הכרה זו היא המרוממת את היהודי. "יהודי של שבת" הוא כינוי המבטא את השינוי
- שחל ביהודי עם בואה של שבת המלכה, שהיא מנוף המרומם אותו מעל שגרת החיים.
- העתק את המספרים שמעל המילים המסומנות בקו, וכתוב ליד כל מספר את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת.

11. א. לפניך ארבעה משפטים IV-I, ובכל אחד מהם מילה או צירוף מילים המסומנים בקו. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. לאמתו של דבר, יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.

II. אם ניתן את דעתנו, נבחין בהבדל המהותי שבין מלאכה לעבודה.

III. לפי פירוש הרב נויגרשל, יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.

IV. על פי מאמרו של הרב נויגרשל, נראה שיש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.

(1) ציין את שני המשפטים שלחלקים המסומנים בהם בקו יש תפקיד תחבירי זהה. כתוב מהו התפקיד התחבירי.

(2) לפניך משפט:

בעשרת הדיברות נאמר: "ויום השביעי... לא תעשה כל מלאכה".

א. באיזה מן המשפטים IV-I יש פסוקית הזוהה בתפקידה התחבירי לפסוקית

שבמשפט זה? ציין את תפקידה התחבירי.

ב. הִמָּר את משפט III למשפט הזוהה במבנהו למשפט בסעיף (2).

ב. לפניך משפט.

ההתנהלות של העולם לפי חוקי הטבע עלולה לכאורה להחליש את הכרתו של היהודי כי הבורא מנהל את העולם, לפיכך הוא שואל את עצמו כיצד יצליח לחוש את נוכחות ה' בכל התרחשות בחיים.

פָּרַק את המשפט הנתון לארבעה משפטים עצמאיים.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 12 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 13-16 (שאלות בחירה).

12. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- בלחיצה על מתג החשמל **נוֹצֵר** מעגל חשמלי.
 - כאשר אדם **מִתְבּוֹנֵן** בבריאה הוא מגיע להכרה שיש בורא.
 - השבת היא **מְנוּחָה** המרומם את היהודי מעל מציאות החולין והחומר.
 - עם בואה של שבת המלכה חל **שְׁנוּי** פנימי וחיצוני בכל יהודי שומר שבת.
- א. העתק את המילים המודגשות, וציין את ה**שורש** של כל אחת מהן.
- ב. העתק רק את ה**פעלים** המודגשים, וציין את ה**בנין** של כל אחד מהם.
- ג. גזור מכל פועל שהעתקת בסעיף ב **שם עצם מאותו השורש**.
- ד. איזה **שם** מן המילים המודגשות זהה במשקלו למשקל השם **צְמָצוּם**?
- ה. איזה **פועל** מן המילים המודגשות שייך לאותו בנין של השם **הַצְטַמְצָמוֹת**?

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 13-14), ושתיים מתחום השם (שאלות 15-16). עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות).
שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים שבה.

הפועל

13. א. לפניך שלושה מבעים מן המאמרים, ובכל אחד מהם פועל מודגש. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

- יוכל לְתַפְקֵד.
- הבורא אֶפְשֵׁר לאדם לבחור.
- להיות שותף בבריאה, להשלים אותה וּלְשַׂכְּלָהּ.

בין שלושת הפעלים המודגשים יש שתי נקודות דמיון. כתוב מה הן.
לפניך רשימת פעלים.

מְרוֹמֵם, הַדְרֵדֵר, יֶאֱלֵתֵר

(1) ציין איזה פועל מרשימה זו דומה לפעלים המודגשים שבסעיף א באותן שתי נקודות דמיון שצינת.

(2) הסבר מדוע כל אחד מן הפעלים האחרים ברשימה שבסעיף ב אינו מתאים להיכלל ברשימת הפעלים שבסעיף א.

ג. לפניך שלושה שמות פועל.

לְהַצִּיק, לְשָׁבוֹת, לְהַתְעַלּוֹת

(1) ציין את ה**בנין** של כל אחד משמות הפועל.

(2) כשהפועל לְשָׁבוֹת אינו בהקשר, אפשר לגזור ממנו שני שורשים שונים.

א. ציין מה הם שני השורשים.

ב. איזה משני השורשים שצינת מתקשר למאמרים שקראת? נמק.

14. א. לפניך שני מבעים ממאמר ב, ובכל אחד מהם פועל מודגש.
- כוח היצירה שנתן לאדם.
 - האדם צוה סמוך ונראה לבריאתו.
- (1) ציין את הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.
- (2) מה משותף לשני הבניינים שצינת מבחינת המשמעות?
- ב. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.
- התורה חטָה על העמל.
 - המלאכה אינה בהכרח כְרוּכָה במאמץ.
 - העולם עָטוּי בלבוש טבעי של כללים.
- (1) מהו הבניין המשותף למילים המודגשות?
- (2) באילו מן המילים האלה משמעות הבניין דומה למשמעות הבניינים של הפעלים בסעיף א?
- ג. לפניך משפטים ובהם חמישה פעלים מודגשים.
- בחלק מן הפעלים ההגייה נכונה, ובחלק מן הפעלים ההגייה שגויה. קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- הַמְבִינִים אומרים כי השבת אינה אמצעי אלא מטרה.
 - מאז ועד היום, העולם נְרָאָה כמתנהל מעצמו.
 - בעבר הַקִּישׁ האדם שתי אבנים זו בזו וְהִצִּית אש.
 - השינוי שחל ביהודי עם בואה של השבת מְבִטָא בתואר "יהודי של שבת".
- (1) העתק מן המשפטים את הפעלים המודגשים שהגייתם נכונה.
- (2) ציין ליד כל פועל שהעתקת את הגזרה ואת הבניין שלו.

השם

15. א.

לפניך צירופים, ובכל אחד מהם מילה אחת מודגשת.

דוברי העֵבְרִית, חד-כּוּוֹנִי, חֵייו של אדם,
שיפור אֵיכוּתוֹ, תְּקוּפוֹת השנה, מֵהוּת החיים

- (1) העתק מן המילים המודגשות את המילים שמסתיימות בצורן גזירה.
- (2) ציין ליד כל אחת מן המילים שהעתקת את המשמעות של צורן הגזירה.

ב. לפניך שמות.

בֵּנְאִי, מוֹשְׁבָה, מְכוֹן, צְוִי, מִתְכַּנֵּת, הוֹדָאָה

- (1) מייין את המילים לזוגות שבהם משמעות המשקל של שתי המילים משותפת.
- (2) כתוב את משמעות המשקל של כל זוג.

16. א.

לפניך שתי קבוצות של שמות: שמות של בעלי כנף ושמות של כלים.

I. נֶקֶר, צוֹפִית, שֶׁלְדָג

II. מְדָחַם, מְשׁוּט, מִימְיָה

התאם לכל אחד משמות בעלי הכנף שם של כלי שנוצר באותה דרך תצורה.
ציין את דרך התצורה של כל זוג.

ב. לפניך קבוצות מילים.

(1) קְצִיר, קָרִיא, שָׁבִיר

(2) עֵתוֹן, חֲנוּוֹן, פְּעוּטוֹן

(3) מְדָחַן, מְפֹלֵס, שְׁמֵרֵטף

(4) פְּרָסוּם, מְחִזוּר, תְּדָרוּף

העתק מכל קבוצה את השם היוצא דופן. כתוב במה הוא יוצא דופן ומה משותף לשני השמות האחרים בקבוצה.

שים לב: בכל שורה יש עיקרון אחר (משמעות, משקל, דרך תצורה וכו').

בהצלחה!